

Sateenkaari, Sade,
piSara, Sateenvarjo,
Sienet, Siili

dss-dss-
dss-dss

S-äänteen harjoittelupaketti

Puheterapia, Lasten ja nuorten kuntoutuspalvelut

MITEN S-ÄÄNNE TUOTETAAN?

S-äännne tuotetaan siten, että kielen etuosa nousee yläetuhampaiden taakse ja kielen laidat ovat poskihampaita vasten. Kielen etuosan ja suulaen väliin jää hiuksenhieno rako, josta ilma pääsee purkautumaan. Kielen kärki pysyy hampaiden takana, eikä työnny hampaiden väliin.

MILTÄ S-ÄÄNNE NÄYTTÄÄ?

Huom! S- äänteessä ei purra hampaita yhteen.

MITEN S-ÄÄNNETTÄ HARJOITELLAAN?

S-äänteen suhinaa lähdetään hakemaan mielikuvien ja ääntelyiden kautta. Kun suhina onnistuu, sitä aletaan yhdistämään muihin äänteisiin. Tämän jälkeen harjoitellaan S-äänteen tuottoa sanoissa.

KUINKA USEIN TULISI HARJOITELLA?

Harjoittelua olisi hyvä olla useasti viikossa lyhyitä hetkiä kerrallaan (n. 5-10min), sillä uuden äänteen harjoittelu vaatii paljon toistoja. Uuden äänteen oppimista voi verrata jonkin motorisen taidon harjoitteluun. Äänteen voi oppia vain säännöllisesti harjoittelemalla ja tekemällä riittävästi toistoja.

S-paketin kuvien lähteet

Kuvat: Papunetin kuvapankki, papunet.net, Sergio Palao / ARASAAC, Elina Vanninen, Paxtoncrafts Charitable Trust, Elena Chebannaia, Sergio Palao / ARASAAC, muokkaus Papunet, Sergio Palao/ARASAAC, muokattu versio alkuperäisestä, Heidi Ahlström, Elena Chebannaia, muokattu versio alkuperäisestä (lisätty sateenvarjo)

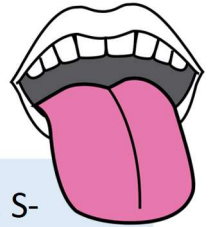
S-äänteen harjoittelun vaiheet

1. Hallitsen suun ja kielen liikkeit
2. Tunnistan S-äänteen sanoissa
3. Osaan tuottaa S-äänteen suhinaa
4. Osaan yhdistää S-äänteen toiseen äänteeseen
5. Osaan käyttää S-äännettä sanoissa
6. Käytän S-äännettä puheessani

Harjoittelua voidaan sisällyttää arjen toimintoihin, eikä sen aina tarvitse tapahtua pöydän ääressä selkeässä harjoittelutilanteessa. Alla on lueteltu vinkkejä liittyen harjoitteluun.

KIELIJUMPPAA

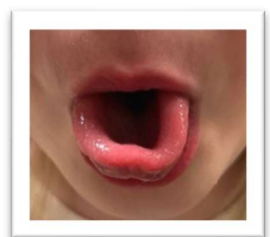
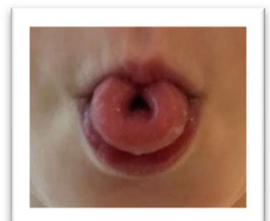
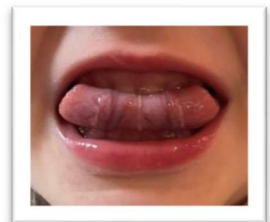
Kielijumppaa tehdään, jotta lapsi hallitsisi paremmin suun ja kielen liikkeet. S-äänteessä erityisen tärkeää on kielen laitojen aktivointi ja kielen kärjen pysyminen hampaiden takana.

KIELEN LAITOJEN AKTIVOINTI

Kielen laitojen aktivoinnilla tarkoitetaan sitä, että lapsi pystyy tahdonalaisesti aktivoimaan kieltä ja nostamaan kielen reunoja ylös.

Harjoituksia:

- Kokeile taittaa kieli ylähampaiden avulla rullalle kuten matto
- Kokeile nostaa kielen molemmat reunat ylös, siten että kieli muodostaa kourun.
 - *Vinkki: Paina kielen keskiosaa esimerkiksi pillillä, jolloin kieli alkaa automaattisesti kaartumaan pillin ympärille.*
- Kokeile nostaa kielen molemmat reunat ja kielen kärki ylös siten, että kielestä tulee muodoltaan kuppimainen
 - *Vinkki: tarvittaessa nostaa kielen laitoja sormien avulla*

Käytä
harjoittelussa
apuna peiliä

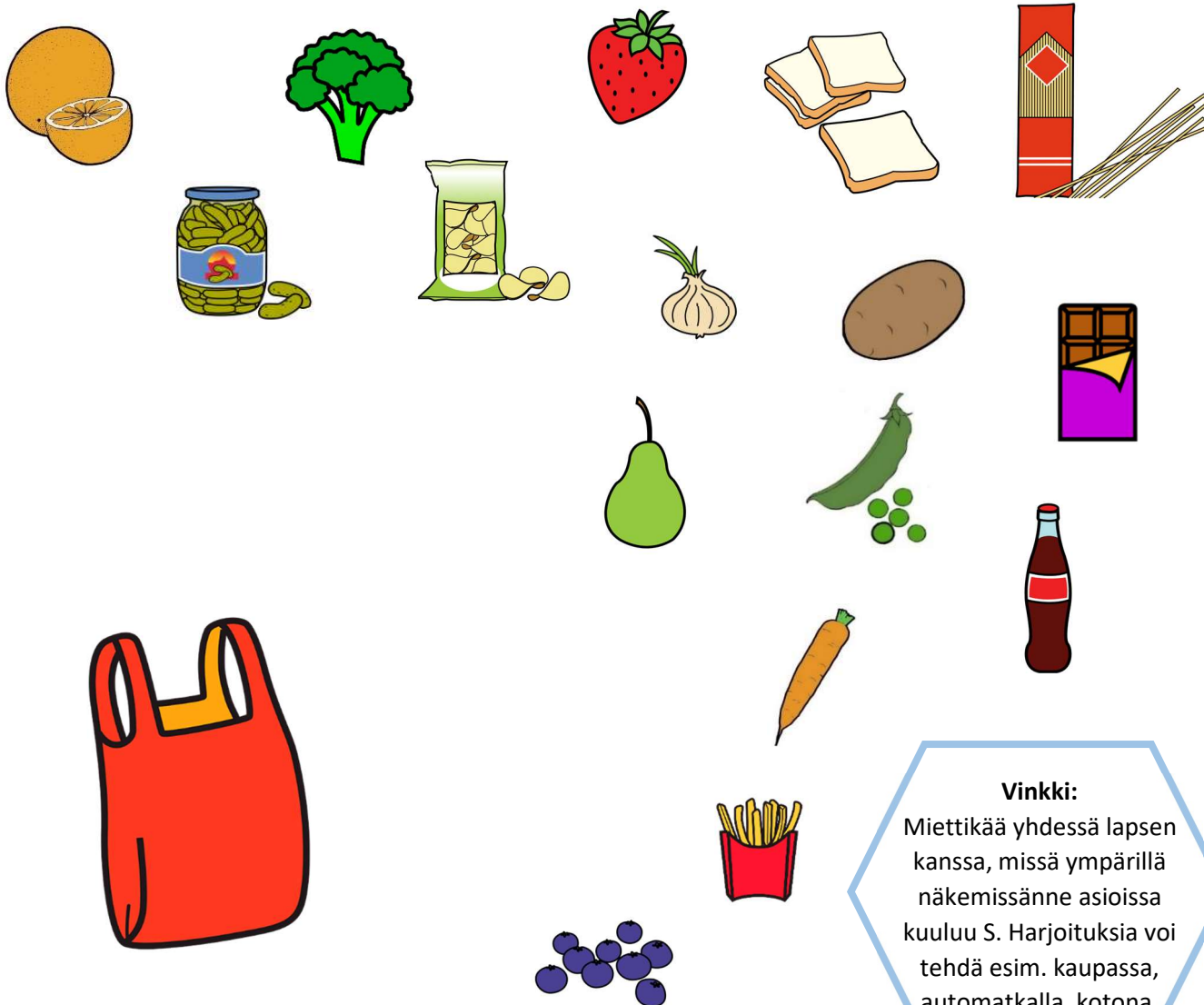

S-ÄÄNTEEN KUUNTELUA

Kuunteluharjoituksia tehdään, jotta äänne tulisi lapselle tutuksi. Harjoittelun avulla lapsi oppii tunnistamaan omasta puheestaan oikein ja väärin sanotut sanat. Lapsi oppii ymmärtämään, että äänteen muuttuminen saattaa muuttaa sanan merkityksen (esim. tiili-siili).

Harjoituksia

Olet ruokakaupassa. Pakkaa kassiin (piirrä viiva) mukaan ruoat, joissa kuuluu S-äänne. Pohtikaa, onko S-äänne sanan alussa vai keskellä. Kun kauppakassi on pakattu, voi vanhempi sanoa S-äänteen sisältävät sanat korvaamalla S-äänteen esimerkiksi T-äänteellä (esim. *Onko tämä tipuli? Onko tämä sipuli?*). Lapsen tehtävä on yrittää tunnistaa, onko sana sanottu oikein vai väärin.

Vinkki:

Miettikää yhdessä lapsen kanssa, missä ympärillä näkemissänne asioissa kuuluu S. Harjoituksia voi tehdä esim. kaupassa, autotallilla, kotona.

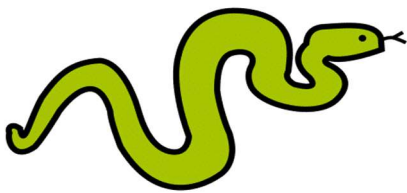

S-ÄÄNTEEN ETSIMINEN

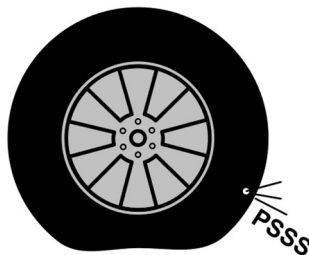
S-äänten suhinaa lähdetään etsimään mielikuvaharjoitusten avulla. Hyödynnä alla olevia kuvia ja lähde kokeilemaan miten käärme suhisee, kiuas sihahtaa, rengas tyhjenee jne.

Mielikuvaharjoituksia ja ääntelyä

Käärme suhisee: SSSSSS

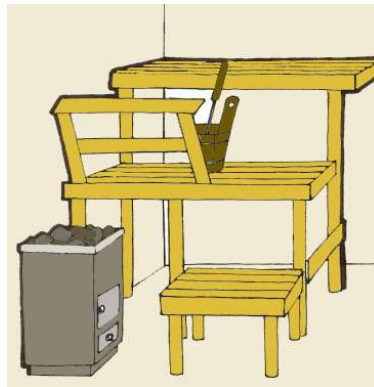
Rengas tyhjenee: PSSS

Suihkun suhinaa: DSSS

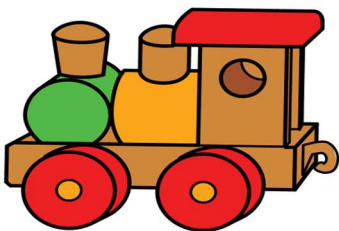

Saunan kiuas sihahtaa: TSSS

Kutsu kissaa: KSS-KSS-KSS

Veturi puksuttaa: DS-DS-DS

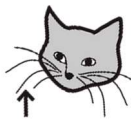
Vihainen kissa sihisee: SS-SS

S-ÄÄNTEEN ÄÄNTYMÄPAIKAN HAKEMINEN

S-äänteen oikea ääntymäpaikka löytyy ylähampaiden takaa, ylähammasvallilta. Äännettä tuottaessa kielen laidat aktivoituvat ja ohjaavat ulos kulkeutuvan ilmapirran kielen keskeltä. Kielen kärki pysyy hampaiden takana, eikä äännettä tuottaessa työnny hampaiden väliin. Alla on vinkkejä S-äänteen oikean ääntymäpaikan löytämiseen.

Tikkuharjoitus/ Kissanviiksisarjoitus

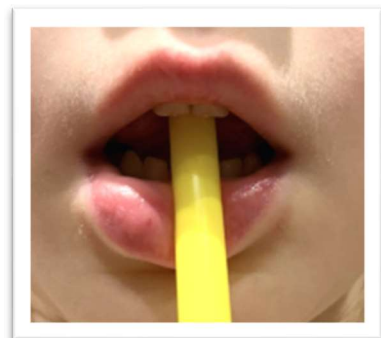

Jos kieli pyrkii työntymään hampaiden väliin S-äännettä tuottaessa, oikean ääntymäpaikan voi löytää esimerkiksi pillin/jäätelötikun avulla. Laita tikku hampaiden väliin ja nosta kieli tikun yläpuolelle S-äänteen oikealle ääntymäpaikalle. Tikku suussa on hyvä harjoitella suhua.

Pilliharjoitus

Kielen oikeaa asentoa voidaan lähteä hakemaan myös pillin avulla. Harjoituksen avulla havainnollistetaan sitä, että ilmapirta kulkeutuu siinä kielen keskeltä eikä karkaa kielen laidoilta. Aseta pilli pystyasentoon ylähampaiden taakse hammasvallille. Nosta kieli kohti pilliä ja tuota siinä pilliin. Tällöin ilmapirran oikea kulun voi tuntea puhalluksena pillin päästä.

S-ÄÄNTEEN YHDISTÄMINEN TOISEEN ÄÄNTEESEEN

Hienoa, olet oppinut suhisemaan kuin käärme! Seuraavaksi lähdetään yhdistämään opittua suhinaa äänteisiin. Ensimmäisissä harjoituksissa yhdistetään suhinaa vokaaleihin a, e, i, o, u, y, ä, ö.

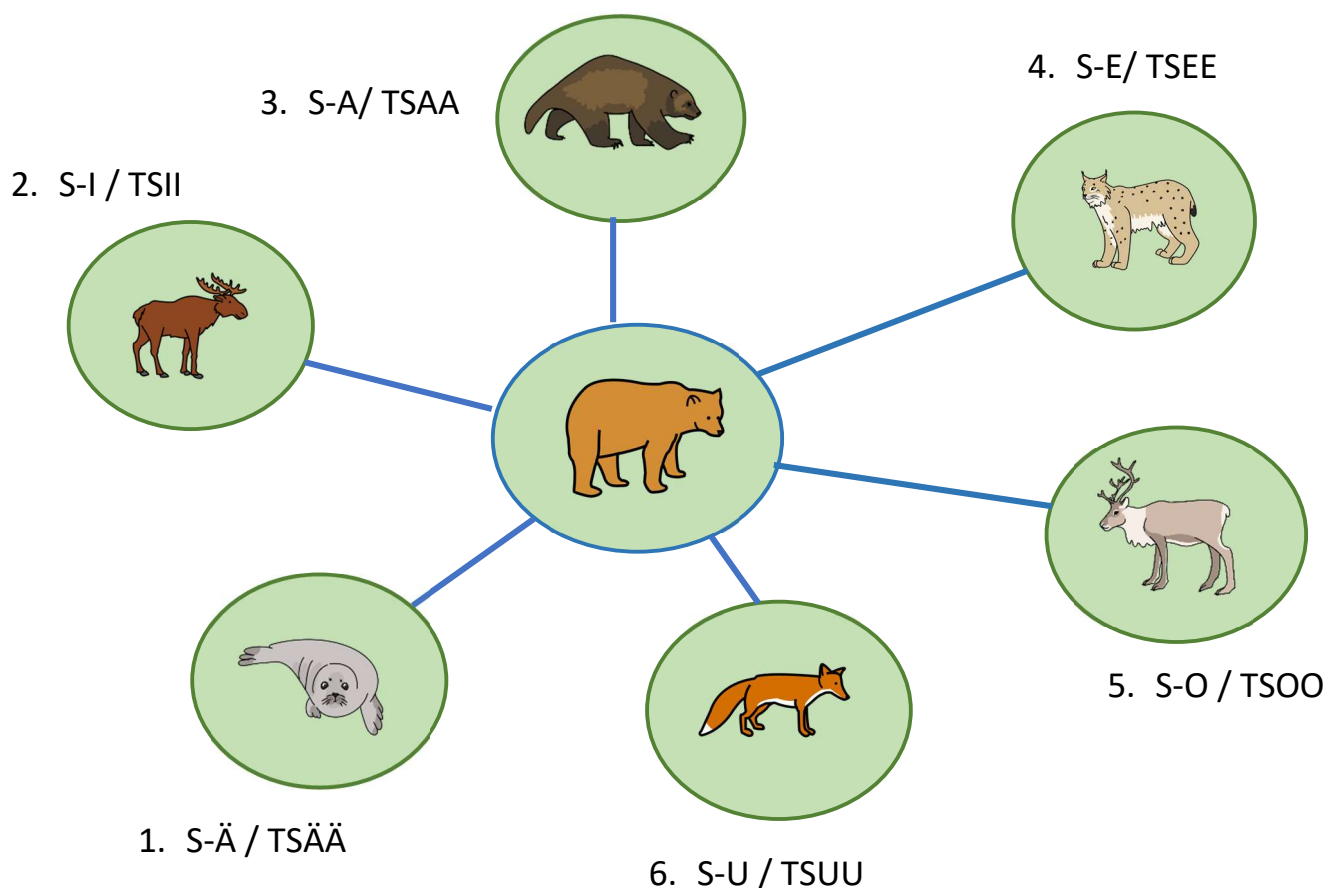

Vinkki: Apuäänteet T ja D voivat helpottaa opitun suhinan tuottamista harjoittelun alkuvaiheessa, koska apuäänne ohjaa kielen kärjen oikeaan ääntymäpaikkaan, esim. tsii/dsii, tsee/dsee, tsaa/dsaa

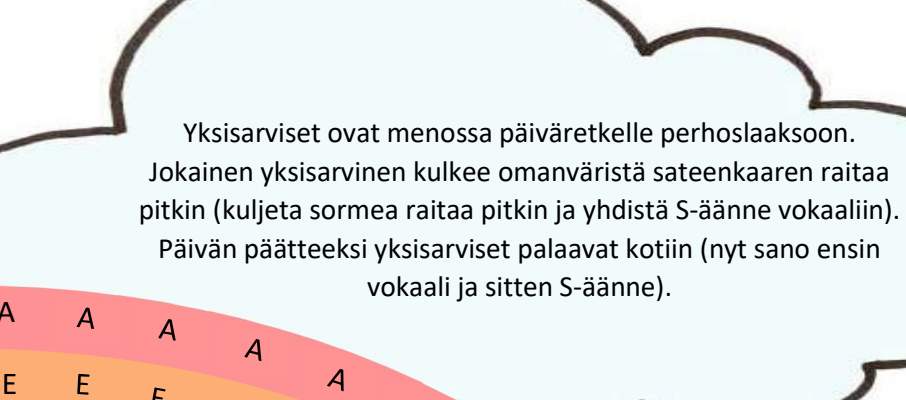
Vinkki: Mikäli S-äänteen yhdistäminen vokaaliin on vaikeaa, kokeile pitää pieni tauko äänteiden tuottamisen välissä, esim. sss-aaa, sss-eee, sss-iii

Harjoituksia

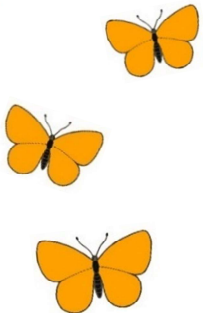
Auta karhua pääsemään jokaisen ystänsä luokse. Heitä noppaa ja mene nopan luvun osoittaman eläimen luo. Tee harjoitus. Voit tarvittaessa pitää pienen tauon äänteiden välissä tai hyödyntää apuäänteitä (D tai T).

Äänteiden yhdistelyssä voi auttaa myös visuaalinen tuki.

Yksisarviset ovat menossa päiväretkelle perhoslaaksoon.
Jokainen yksisarvinen kulkee omanväristä sateenkaaren raitaa
pitkin (kuljeta sormea raitaa pitkin ja yhdistä S-äänne vokaaliin).
Päivän päätteeksi yksisarviset palaavat kotiin (nyt sano ensin
vokaali ja sitten S-äänne).

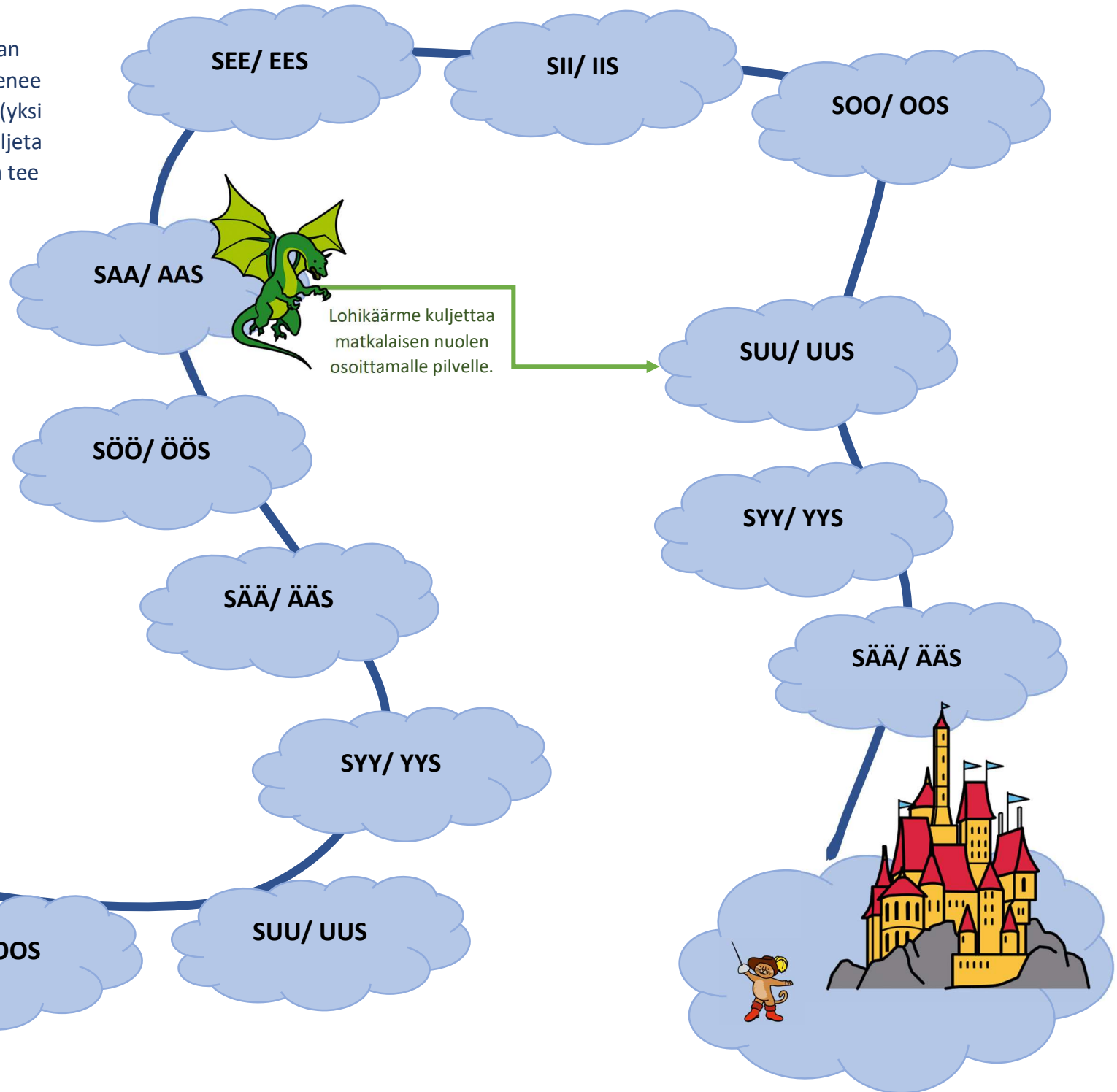


```
graph TD; A[SAA/ AAS] --- B[SEE/ EES]; B --- C[SII/ IIS];
```

SAA/ AAS

SEE/ EES

SII/ IIS

S-ÄÄNNE SANOISSA

Kun olet oppinut yhdistämään S-äänteen vokaaliin, harjoittele S-äänteen käyttöä sanoissa.

Harjoitus

Alla on listattu sanoja, joissa S esiintyy sanan eri asemissa. Harjoitelkaa ensin sanoja, joissa S ääntyy helpoimmin. Voitte tarvittaessa käyttää sanan alussa vauhtitavua, esim. *sii-sii-siili*, *see-see-sello*, *syy-syy-sylki*.

SANAN ALUSSA

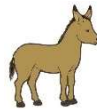
SIILI
SAVU
SIIPI
SEITTI
SYLI
SUOMI
SOTTAINEN
SÖPÖ
SÄIKÄHTÄÄ
SALKKU
SELLO
SILMÄ
SOPIA
SUNNUNTAI
SYLKI
SÄKKI
SATEENKAARI
SEPPÄ
SIPULI
SOIKIO
SUUNTA
SYVÄ
SÄRKY
SAMMAKKO
SETELI
SIIVOTA

SANAN KESKELLÄ

VOKAALIEN YHTEYDESSÄ

PUSAKKA
VASIKKA
PYSÄKKI
MUSIIKKI
POLIISI
KUUSI
KÄSI
AASI
HOUSUT

SANAN LOPUSSA

VALMIS
ULOS
TAPUTUS
VALAS
HIDASTUS
JÄNIS
PELOKAS
KAAKATUS
KIITOS
AJATUS
ANANAS
TEOS
TAIVAS
KATOS

TUPLA S

POSSU
TASSU
TOSSUT
KISSA
BASSO
HASSU
TUSSI
ESSU
NASSU

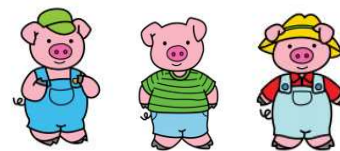

KONSONANTTI-YHTYMÄSSÄ

LASKEA
MAKSAA
VEITSI
KASVAA
LAPSI
POSTI
MUSTA
PUTSATA
METSÄ
MANSIKKA
PELASTAA
DONITSI
KETSUPPI
JUUSTO

5. Osaan käyttää S-äännettä sanoissa

Harjoitus

Luettele S-äänteen sisältävät sanat (tekijät, verbit, paikat). Tämän jälkeen muodosta sanoista lauseita (esim. *sisilisko aivastaa kirjastossa*).

Siili

supisee

puistossa

Prinssi

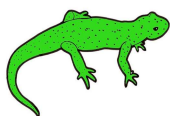
luistelee

bussissa

Sisilisko

keskustelee

autopesulassa

Saapasjalkakissa

aivastaa

huvipuistossa

Kaksoset

istuu

kirjastossa

S-ÄÄNTEEN YLEISTÄMINEN PUHEESEEN

Hienoa, olet oppinut S-äänteen! Jotta äänne yleistyisi puheeseen, se usein vaatii vielä harjoittelua. Onkin hyvä jatkaa päivittäisiä harjoitteluhetkiä. Tässä on lueteltuna vinkkejä yleistämiseen.

Merkitse rasti ruutuun, kun olet käyttänyt S-äännettä alla mainituissa tilanteissa.

Käytän S-äännettä, kun...

☐	kerron itseäni kiinnostavasta asiasta	☐	hypin trampoliinilla
☐	olen saunassa	☐	olen uimassa
☐	olen matkalla hoitoon/päiväkotiin/kouluun	☐	puhun isovanhemmalleni/sukulaiselleni
☐	kerron viikonlopun tapahtumista	☐	olen puistossa
☐	olen kaupassa	☐	leikin
☐	olen aamupalalla	☐	olen autossa

	MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU
VIIKKO 1							
VIIKKO 2							
VIIKKO 3							
VIIKKO 4							
VIIKKO 5							
VIIKKO 6							